

Journal of Society and Politics Essays

Vol 3, No 11 autumn 2025
Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/jsp>

Online ISSN:2981- 1236

Research Paper

Explaining the tense aspects of the Fars Province division plan

Hassan Jafarzadeh: * PhD of Political Geography, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Received: 2025/09/12 PP 99-114 Accepted: 2025/11/01

Abstract

In recent decades, changes in administrative divisions and the formation of new political-administrative units have been an important source of social tensions and conflicts at the national level. In this regard, Fars province is one of the units that has undergone the most changes in the field of country divisions, and at the same time, tensions and conflicts around it have also expanded. In recent years, due to challenges such as large size, long distance between peripheral areas and the provincial center, lack of optimal service provision, unbalanced development, regional differences, etc., plans have been presented regarding the division of the province and the formation of new provinces such as South Fars, West Fars, and Larestan, which have been accompanied by various reactions. Therefore, in this study, the tense aspects of the realization of such plans were examined using a descriptive-analytical method and relying on library resources. The results of the research showed that the implementation of each of the plans could lead to tension and conflict at the provincial level by intensifying regional competitions between rival cities over the center of the new province, threatening the political-cultural identities of the units and causing social unrest, activating ethnic and cultural gaps and conflicts, reproducing historical conflicts, and expanding divergences..

Keywords: Administrative divisions, tension and conflict, Fars province, county, competition.

Citation: Jafarzadeh, H.(2024). **Explaining the tense aspects of the Fars Province division plan.** *Journal of Society and Politics*, Vol 3, No 11, Shiraz, PP 99-114.

* **Corresponding author** Hassan Jafarzadeh, **Email:** jafarzadeh.hassan@yahoo.com, **Tel:** +98 09176368207

Extended Abstract

Introduction

In recent years, due to challenges and problems such as the large size of the province, the long distance of the peripheral areas from the center, fundamental cultural and natural regional differences, the imbalance of development indicators at the provincial level, the intensification of the migration process to the provincial center, the large number of counties, the lack of optimal service provision to the peripheral areas, and the lack of an effective communication network, various plans have been proposed to divide Fars province and form new provinces. The formation of a new province can lead to the formation of widespread regional and local protests and tensions. Therefore, given the importance and sensitivity of this issue in the emergence of tensions and conflicts over national divisions, this study examines the tense aspects of the plan to divide Fars province and form new units.

Methodology

This present study is applied in terms of its purpose and descriptive-analytical in nature and method, which, relying on library resources, seeks to explain the tense aspects of changes in national divisions within the framework of dividing Fars province into smaller units.

Results and discussion

plans have been presented to form South Fars, West Fars, and Larestan provinces for the division of Fars province. In the southern half of the province, local rivalries between county centers, especially those that have been promoted to special governorates, are the most important factors that create tension and conflict in the event of division of the province. In addition, in the event of division of the province, ethnic and cultural differences between the political-administrative territories of the province are other factors that can become an important source of tension and conflict. In this regard, the political-administrative territories of the Lor and Qashqai Turkic regions (especially in the counties of Mamasani, Kazerun, and Firouzabad) that live in close proximity can become the focus of ethnic and cultural conflicts and conflicts. Also, the division of the province can strengthen the divergence of dissatisfied peripheral units towards neighboring provinces.

Conclusion

The implementation of any of the plans to divide Fars province could lead to tension and conflict at the provincial level by intensifying regional rivalries between rival cities over the centrality of the new province, threatening the political-cultural identities of the units and causing social unrest, activating ethnic and cultural divisions and conflicts, reproducing historical conflicts, and expanding divergences.

..

References

- Ahmadipour, Z. , Ghanbari, G. and Ameli, A. (2009). The Analysis of effective ingredient on the preferment, levels of country's divisions; Case study: Fars province. *Geopolitics Quarterly*, 5(14), 29-47. [in Persian]
 - Ahmadipour, Z. and jafarzadeh, H. (2024). Ranking and zoning of the factors affecting the creation of tensions and conflicts between political-administrative realms of the administrative divisions (case study: Fars province). *Societal Security Studies*, 15(77), 71-102. [in Persian]
 - Akhbari, M. and Yadollahi, M. (2005). The decision - making process in division of khorasan province and Its political and social impact. *Geopolitics Quarterly*, 1(2), 27-50. [in Persian]
 - Bächler, Günter(2004), Conflict Transformation through State Reform, Berghof Research Center for Constructive Conflict Management.
 - Bazzi, Samuel and Matthew Gudgeon(2016), Local Government Proliferation, Diversity, and Conflict, Studies of Conflict Project (ESOC) Working Papers 5, Empirical Studies of Conflict Project.
 - Ferrazzi, Gabriele,(2007),international experiences in territorial reform-implications for Indonesia, USAID Democratic Reform Support Program (DRSP) for the Management Group on Territorial Reform.
 - Kyed, H. M. & Engberg-Pedersen, L. (2008) Local governance in fragile states, DIIS Policy Brief: Fragile Situations, Danish Institute for International Studies: Copenhagen .
 - Law on Definitions and Rules of Country Divisions (1983), Research Center of the Islamic Consultative Assembly. [in Persian]
 - MAB Consulting Engineers (2005), Fars Province Planning Program, Volume Three, Fars Province Management and Planning Organization. [in Persian]
 - Mohammadi, H. R. and Eqhtedarnejad, M. (2014). Relationship between Development and Public Security in Administrative Divisions of Iran, Case of Qazvin Province. *Human Geography Research*, 46(2), 399-414. [in Persian]
 - motaghi, A., & namdarzadeh, M. (2020). the identity of the location with actions of political divisions of space. *Regional Planning*, 10(37), 77-90. [in Persian]
 - National Mapping Organization (2009), Atlas of Maps and Spatial Information (Fars Province), Tehran: National Mapping Organization. [in Persian]
 - Office of administrative Divisions (2023), map and table of national divisions. Tehran: Ministry of Interior. [in Persian]
 - Shakour, Ali, Zangiabadi, Ali, Karimi Ghotbabadi, Fadlallah. (2014). Necessities and reasons for provincial divisions in Iran with a regional approach (case study: Fars province). *Quarterly Journal of Regional Planning*, 4(No. 15), 1-12. [in Persian]
 - Statistical Center of Iran (2016), General Population and Housing Census 2016. [in Persian]
 - Suraji, Suraji(2018), Administrative Region Proliferation and a Conflict of Interests on Public Bureaucracy Distribution in Indonesia, Annual International Conference of Business and Public Administration.
 - Swianiewicz, Paweł,(2010), Territorial Fragmentation As a Problem, Consolidation As a Solution?, by the Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute–Budapest.
- News agencies and websites**
- First Fars News Site, 2019/9/25, The necessity of dividing and creating a province in southern Fars: www.avalfars.ir. Ir. [in Persian]

- Aftab Larestan News Site, 2019/1/4, Protest during Friday prayers in Lar: Before Larestan is promoted, no part of the city should be made a city: <https://www.aftablarestan.ir>. [in Persian]
- Aftab Larestan News Site, 2019/9/28, Examining the obstacles to forming a “Southern Fars Province”: <https://www.aftablarestan.ir>. [in Persian]
- Asr Darab News Site, 2021/7/28, Reaction of social activists from Greater Darab regarding the statements of the Jahrom representative in the parliament: <https://www.asredarab.com>. [in Persian]
- Asr Kar News Site, 2021/7/27, The division of Fars province with the strange statements of the Jahrom representative and the reaction of the FASA representative: <https://www.asrkar.ir/2021/07/27>. [in Persian]
- Mamasani and Rostam News Agency, 2015/10/5, Kazerun has the potential to become the provincial capital: www.noorabad.com/fa/news/1708. [in Persian]
- Fars News Agency, 2021/8/14, Opposition to the proposed plan to divide Fars Province: www.farsnews.ir/my/c/87055. [in Persian]
- Fars News Agency, 2019/9/14, Jafarpour: Lar should be the provincial capital/Jalali: It is a lie: www.farsnews.ir/fars/news/13980623000698. [in Persian]
- Milad Larestan News Magazine, 2021/7/29, Reaction of the elected Lar City Council to the words of the Jahrom representative: <https://www.mldl.ir/?p=118143>. [in Persian]
- Shabestan News Agency, 2021/7/25, The per capita of Jahrom Municipality should be equal to the national per capita: <https://www.shabestan.ir/detail/News/1078676>. [in Persian]
- Sadaf News, 2013/10/15, Larestan to be annexed to Hormozgan Province: <http://www.sadafnews.ir/?p=295>. [in Persian]
- Haft Barkeh News, 2013/7/24, Note: Lamerdi people should be vigilant/Garashi people should complain to the court: <http://www.gerishna.com/archives/17147>. [in Persian]

مقاله پژوهشی

تبیین ابعاد تنش آمیز طرح تقسیم استان فارس

حسن جعفرزاده^۱: دانش‌آموخته دکتری، گروه جغرافیای سیاسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۲۱ صص ۹۹-۱۱۴ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۱۰

چکیده

طی دهه‌های اخیر تغییرات تقسیمات کشوری و تشکیل واحدهای جدید سیاسی - اداری یکی از منابع مهم تنش‌ها و منازعات اجتماعی در سطح کشور بوده است. در این راستا استان فارس از جمله واحدهایی است که بیشترین تغییرات را در زمینه تقسیمات کشوری داشته و همزمان تنش‌ها و منازعات پیرامون آن نیز گسترش یافته است. در سالهای اخیر چالش‌هایی از جمله وسعت زیاد، فاصله طولانی نواحی پیرامونی با مرکز استان، عدم خدمات رسانی بهینه، توسعه نامتوازن، تفاوت‌های ناحیه‌ای و... سبب ارائه طرح‌هایی پیرامون تقسیم استان و تشکیل استان‌های جدید از جمله فارس جنوبی، فارس غربی و لارستان شده که با واکنش‌های مختلفی همراه بوده است. از اینرو در این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی و با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای ابعاد تنش آمیز تحقق چنین طرح‌هایی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که اجرای هر کدام از طرح‌های یاد شده می‌تواند با تشدید رقابت‌های ناحیه‌ای میان شهرهای رقیب بر سر مرکزیت استان جدید، تهدید هویت‌های سیاسی - فرهنگی واحدها و شکل‌گیری ناآرامی‌های اجتماعی، فعال شدن شکاف‌ها و تضادهای قومی و فرهنگی، بازتولید منازعات تاریخی و گسترش واگرایی‌ها زمینه بروز تنش و منازعه را در سطح استان فراهم سازد.

واژه‌های کلیدی: تقسیمات کشوری، تنش و منازعه، استان فارس، شهرستان، رقابت.

استناد: جعفرزاده، حسن (۱۴۰۴). تبیین ابعاد تنش آمیز طرح تقسیم استان فارس، فصلنامه جستارهای جامعه و سیاست، سال ۳، شماره ۱۱، شیراز، صص ۹۹-۱۱۴.

^۱ نویسنده مسئول: حسن جعفرزاده، پست الکترونیکی: jafarzadeh.hassan@yahoo.com، تلفن: ۹۱۷۶۳۶۸۲۰۷

مقدمه

یکی از مهمترین عوامل تشدید کننده و یا کاهش دهنده منازعات محلی و ناحیه ای، چگونگی فرایند مدیریت و سازماندهی سیاسی فضا در چارچوب نظام تقسیمات کشوری است؛ به نحوی که عملکرد تقسیمات کشوری می تواند شکاف ها و تفاوت ها را به سوی همزیستی، همگرایی و همکاری متقابل سوق دهد و یا زمینه واگرایی و افزایش تنش ها و منازعات را در سطوح مختلف فراهم سازد. در ایران با وجود سابقه و تجربه طولانی در امر سازماندهی سیاسی فضا، در حال حاضر قلمروهای سیاسی - اداری به سبب تغییرات مکرر و ناپایداری مرزها و محدوده های تقسیمات کشوری مطابقت قابل قبولی با واقعیت های جغرافیایی ندارند و همین امر طی سالهای اخیر سبب تشدید منافع متعارض و در نتیجه گسترش تنش ها و منازعات میان آنها شده است. در میان استان های کشور، استان فارس بیشترین تغییرات را در زمینه تقسیمات کشوری داشته است؛ به طوری که تعداد واحدهای آن از ۴ شهرستان در سال ۱۳۱۶، به ۳۷ شهرستان در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است (دفتر تقسیمات کشوری، ۱۴۰۲). همزمان با تغییرات یاد شده، تنش ها و منازعات قلمروهای سیاسی - اداری استان نیز در سال های اخیر افزایش یافته است که از مهمترین آنها می توان به منازعات تشکیل شهرستان کوه چنار و جدایی آن از کازرون، منازعات جدایی بخش های مختلف از لارستان و ارتقاء آنها به شهرستان و منازعات جدایی دهستان خسرو و شیرین از اقلید و الحاق آن به شهرستان آباده اشاره کرد. افزون بر موارد یاد شده، یکی از مهمترین طرح های تنش زای تقسیمات کشوری طی سالهای اخیر، طرح تقسیم استان به واحدهای کوچکتر از جمله استان فارس جنوبی، لارستان و فارس غربی می باشد که بیان آنها از سوی برخی مسئولان محلی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی با واکنش ها و تنش های مختلفی همراه بوده است. از نظر موافقان طرح تقسیم استان، وجود چالش ها و مشکلاتی مانند وسعت زیاد استان، گسترش افقی و عمودی استان و در نتیجه فاصله زیاد نواحی حاشیه ای نسبت به مرکز، تفاوت های ناحیه ای فرهنگی و طبیعی بنیادی در سطح استان، نامتوازن بودن شاخص های توسعه در سطح شهرستان های استان، تشدید روند مهاجرت به مرکز استان، تعداد زیاد شهرستان ها، عدم خدمات رسانی بهینه به نواحی حاشیه ای، عدم شکل گیری شبکه ارتباطی موثر و در نتیجه تعاملات فضایی ضعیف و ... تشکیل استان های جدید را از طریق تقسیم استان یکپارچه فارس ضروری ساخته و از اینرو راه حل مشکلات یاد شده را تغییرات تقسیمات کشوری در چارچوب تقسیم استان می دانند (شکور و دیگران، ۱۳۹۳). در حال حاضر با وجود اینکه تاکنون از سوی نهادهای مسئول دولتی، طرح تقسیم استان مورد تایید قرار نگرفته است، اما برخی اظهار نظرهای مسئولان محلی و نشر اخباری مبنی بر تلاش نمایندگان برخی شهرستان ها در مجلس شورای اسلامی جهت تغییر مرزهای سیاسی - اداری و تشکیل استانی جدید، واکنش های مختلفی را در سطح نواحی مختلف استان در پی داشته است. تشکیل استان جدید مستلزم تغییرات گسترده در مرزبندی های سیاسی - اداری است. این امر باعث تهدید یکپارچگی هویت های محلی که طی دهه ها در پهنه واحدهای سیاسی - اداری شکل گرفته است، می شود و از سوی دیگر رقابت های منازعه آمیز میان کانون های رقیب به حد اکثر خود می رسد. افزون بر این تشکیل استان جدید به سبب اینکه مجموعه ای از قلمروهای سیاسی - اداری را در سطوح مختلف تقسیماتی تحت تاثیر قرار می دهد، از حساسیت زیادی برخوردار بوده و می تواند به شکل گیری اعتراضات و تنش های فراگیر ناحیه ای و منطقه ای منجر شود که از نمونه های تاریخی آن می توان به منازعات تقسیم استان خراسان و تشکیل استان قزوین اشاره کرد. از اینرو با توجه به اهمیت و حساسیت این موضوع در بروز تنش ها و منازعات تقسیمات کشوری، در این پژوهش ابعاد تنش آمیز طرح تقسیم استان فارس و تشکیل واحدهای جدید مورد بررسی قرار می گیرد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

شکور و دیگران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان «ضرورت ها و دلایل تقسیمات استانی در ایران با رویکرد منطقه ای (مطالعه موردی: استان فارس)» به این نتیجه رسیده اند که عواملی مانند وسعت زیاد استان فارس، گسترش افقی استان فارس، نامناسب بودن شاخص های توسعه در سطح شهرستان های استان فارس، تعداد زیاد شهرستان، نامناسب بودن وضعیت راه های ارتباطی و ... اشاره نمود که این مسائل زمینه تقسیم استان فارس را ضروری نموده و در این زمینه شهر جهرم از شرایط مناسبی برای مرکزیت استان جدید برخوردار است.

احمدی پور، قنبری و عاملی (۱۳۸۸) در پژوهشی با نام «تحلیل عوامل مؤثر بر ارتقاء سطوح تقسیمات کشوری مطالعه موردی: شهرستان های استان فارس» به این نتیجه رسیده اند که در استان فارس نیز عواملی نظیر وسعت زیاد استان، محرومیت مناطق جنوبی استان، تفاوت های فرهنگی - مذهبی و قومی، رقابت های مکانی و ... در تقسیمات سرزمینی آن نقش آفرین بوده اند.

احمدی پور و جعفرزاده (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی و تبیین عوامل و منابع تنش و منازعه میان واحدهای تقسیمات کشوری (مطالعه موردی: استان فارس)» به این نتیجه رسیده اند که عواملی مانند تغییرات مرزها و محدوده های تقسیمات

کشوری، عدم همگنی و تجانس طبیعی و فرهنگی واحدهای تقسیماتی، توسعه نامتوازن واحدهای سیاسی-اداری، نقش آفرینی پدیده جغرافیای قدرت و حمایت، رقابت‌های محلی، حوزه بندی‌های انتخاباتی، حس مکانی واحدها و تاثیرات هویتی ناشی از آن، اشکال و اندازه نامتوازن واحدهای تقسیماتی، اختلافات مرزی و مسائل زیست محیطی از مهمترین عوامل ایجاد تنش و منازعه میان قلمروهای سیاسی-اداری استان فارس بوده است.

احمدی پور و جعفرزاده (۱۴۰۲) در تحقیق دیگری با عنوان «رتبه بندی و پهنه بندی عوامل موثر بر وقوع تنش‌ها و منازعات میان قلمروهای سیاسی - اداری تقسیمات کشوری (مطالعه موردی: استان فارس)» به این نتیجه رسیده‌اند که تغییرات مرزها و محدوده‌های تقسیمات کشوری، رقابت‌های محلی و اختلافات مرزی بیشترین نقش را بر شکل‌گیری تنش‌ها و منازعات میان قلمروهای سیاسی - اداری استان فارس (در دو سطح درون استانی و بین استانی) داشته‌اند.

متقی و نامداززاده (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «نسبت هویت مکان با کنش‌های تقسیمات سیاسی در فضا (مطالعه موردی: شهرستان کازرون)» به این نتیجه رسیده‌اند که نآرامی‌های شهرستان کازرون در نتیجه بی توجهی تصمیم‌گیرندگان سیاسی نسبت به مؤلفه‌های هویتی و مکانی فضای جغرافیایی در تقسیمات فضایی منطقه مورد مطالعه بوده است.

اخباری و یداللهی (۱۳۸۴) در پژوهشی با نام «فرایند تصمیم‌گیری تقسیم استان خراسان و اثرات سیاسی - اجتماعی آن» به تبیین شکل‌گیری آشوب‌های اجتماعی ناشی از طرح تقسیم استان در شهرهای مختلف پرداخته‌اند.

محمدی و اقتدارنژاد (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان «تبیین نسبت و همبستگی توسعه و امنیت عمومی در چارچوب تقسیمات کشوری ایران مطالعه موردی: شکل‌گیری استان قزوین» منازعات پیرامون تشکیل استان قزوین را مورد بررسی قرار داده و احساس تبعیض، محرومیت و امیدواری‌های ناشی از توسعه را در تقویت تمایلات واگرایانه قزوین از استان زنجان موثر دانسته‌اند.

تغییرات تقسیمات کشوری و تنش‌ها و منازعات محلی

تقسیم بندی و طراحی مجدد تقسیمات اداری- سیاسی در سطح فضا ارتباط مستقیمی با کیفیت زیست ساکنان دارد و هر گونه تغییر در نواحی و تقسیمات سیاسی-اداری باعث بروز مجموعه گسترده‌ای از پدیده‌های مثبت و منفی ناشی از عملکرد تغییرات جدید می‌شود. بر این اساس چنانچه این اصلاحات چنانچه مطابق با واقعیت‌های جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و.. مناطق صورت گیرد، باعث افزایش رفاه ساکنین از طریق ارائه بهینه خدمات، افزایش سطح دموکراسی محلی، تقویت دولت‌های محلی، توسعه متوازن و کاهش نابرابری‌های ناحیه، گسترش امنیت و همچنین توسعه روابط کارکردی بین مناطق و واحدها خواهد شد (Ferrazzi, 2007:5). در مقابل چنانچه تغییرات تقسیمات کشوری به طور اصولی و منطبق با واقعیت‌های جغرافیایی نواحی نباشد می‌تواند نتایج منفی زیر را در پی داشته باشد و بصورت مستقیم یا غیر مستقیم زمینه ساز تنش و منازعه در سطح قلمروهای تقسیماتی گردد:

واکنش اعتراضی هویت‌های محلی: تغییرات مرزها و محدوده‌های قلمروهای سیاسی - اداری بدون توجه به هویت‌های محلی ساکن در آن، واکنش ساکنان محلی را در پی خواهد داشت. در واقع هرگونه تغییرات مرزهای واحدهای سیاسی - اداری می‌تواند باعث تغییر آرایش و مرزهای قلمروهای هویتی مبتنی بر واحدهای سیاسی-اداری شود و در نتیجه واکنش‌های هویت‌های محلی را در قالب اعتراضات، تنش‌ها و حتی منازعات خشونت آمیز در پی داشته باشد. از اینرو هرگونه تغییر در مرزهای سیاسی - اداری و سازماندهی مجدد آن به طور مستقیم بر روی انسجام یا شکاف گروههای قومی - هویتی تاثیر گذار است و بدین ترتیب باعث تنش‌ها و منازعات احتمالی می‌گردد (Bazzi and Gudgeon, 2018:9).

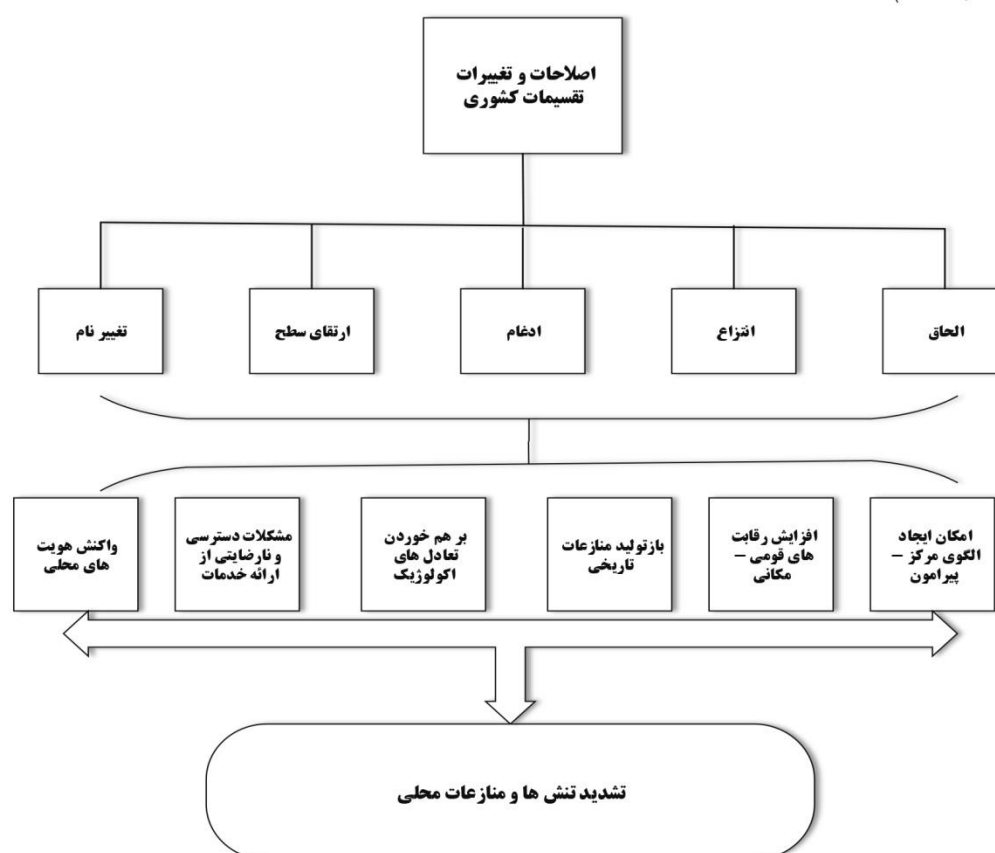
قرار گرفتن برخی واحدها در موقعیت حاشیه ای: تغییرات تقسیمات کشوری می‌تواند موقعیت قلمروهای سیاسی - اداری و نقاط سکونتگاههای آن را در سلسله مراتب سکونتگاهی محلی و ناحیه‌ای تغییر دهد. از اینرو برخی از جوامع محلی نگران هستند که با انجام این تغییرات، در موقعیت حاشیه‌ای قرار گرفته و نقش کمتری در تصمیمات ایفا می‌کنند و از خدمات کمتری بهره مند می‌شوند. از طرف دیگر تغییرات تقسیمات کشوری مانند ارتقای یک واحد تقسیماتی به سطوح بالاتر می‌تواند سبب ایجاد قطب رشد در یک ناحیه شده و امکانات و سرمایه‌ها را نواحی پیرامونی جذب نماید. این فرایند در سیر زمان با ایجاد یک توسعه نامتوازن در سطح نواحی بر روی تعادل‌های جغرافیایی - سیاسی سکونت گاهها و واحدهای تقسیماتی تاثیر گذاشته و باعث شکل‌گیری الگوی مرکز - پیرامون در سطح مناطق می‌شود. در نتیجه چنین فرایندی ساکنان نواحی حاشیه‌ای بتدریج نسبت به محرومیت‌های خود و توسعه ناحیه مجاور معترض شده و این امر زمینه ساز تنش‌ها و منازعات احتمالی خواهد شد.

امکان افزایش فاصله و مشکلات دسترسی به خدمات محلی: ارائه خدمات مطلوب همراه با بهبود کیفیت زندگی ساکنان، مشروعیت نهادهای دولت محلی را افزایش می‌دهد و زمینه مشارکت آنها را در برنامه ریزی‌های محلی فراهم می‌سازد (Kyed & Engberg, 2008: 3). با وجود اهمیت چنین موضوعی، تغییرات در تقسیمات کشوری ممکن است فاصله برخی از نواحی را از مراکز ارائه خدمات افزایش دهد. در نتیجه با کاهش خدمات رسانی در نواحی حاشیه‌ای، نارضایتی‌ها از دولت‌های محلی افزایش یافته و با افزایش واگرایی‌ها به سمت قلمروهای مجاور، زمینه تنش احتمالی را فراهم می‌سازد.

برهم خوردن تعادل‌های اکولوژیک مناطق: تغییرات واحدها و ایجاد یک واحد جدید در یک ناحیه ممکن است با تغییرات در بهره‌برداری از منابع زیستی و جغرافیایی و پیامدهای زیست محیطی ناشی از آن، تعادل‌های جغرافیایی را در سطح نواحی از بین ببرد و از اینرو زمینه تنش و درگیری میان واحدهای سیاسی-اداری را فراهم می‌سازد (swianiewicz, 2010: 11).

بازتولید منازعات تاریخی: اصلاحات و تغییرات تقسیمات کشوری باید زمینه همگرایی گروه‌های متعارض را که دارای سابقه تنش هستند را فراهم کند آنها در قالب منافع مشترک و همکاری‌های متقابل منسجم سازد. در مقابل تغییرات تقسیماتی ناکارآمد و بی‌توجه به حساسیت‌های تاریخی گروه‌های مخالف، درگیری‌های ریشه‌دار تاریخی را در سطح مناطق شعله‌ور می‌سازد. این امر در مناطقی که سابقه منازعات از جمله منازعات قومی - مذهبی در آن ریشه تاریخی دارد، اهمیت بیشتری دارد (Bächler, 2004: 2).

تشدید رقابت‌های مکانی: هرگونه تغییر در سازماندهی اداری - سیاسی سرزمین به طور مستقیم بر موقعیت سیاسی نقاط و نواحی اداری - سیاسی تاثیر می‌گذارد و زمینه را برای افزایش رقابت‌های منفی مکانی در جهت ارتقای موقعیت سکونتگاهی خود در سطح مناطق و به تبع آن تنش‌ها و منازعات احتمالی فراهم می‌کند که این امر در مناطق با تنوع قومیتی از امکان بیشتری برخوردار است. در این زمینه انتخابات محلی از مهمترین عرصه‌های رقابت و تنش و در مواردی منازعه گروه‌های قومی است. این تنش‌ها در اولین دوره انتخابات در میان واحدهای جدید سیاسی - اداری شکل جدی‌تری به خود می‌گیرد (Bazzi and Gudgeon, 2018: 23). همچنین با تشکیل واحدهای جدید سیاسی - اداری، نهادهای سیاسی جدیدی ایجاد می‌شوند که به دنبال ارتقای موقعیت واحد سیاسی - اداری خود هستند. این فرایند موجب تضاد منافع میان گروه‌ها، نخبگان و دیگر دولت‌های محلی می‌شود و در نتیجه زمینه تنش را فراهم می‌سازد (Suraji and Embi, 2018: 243).

شکل شماره ۱: مدل تغییرات تقسیمات کشوری و منازعات محلی (منبع: نگارندگان)

روش تحقیق

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی است و نتایج حاصل از آن می‌تواند مورد استفاده برنامه ریزان و مسئولان تصمیم گیرنده قرار گیرد. این پژوهش از لحاظ ماهیت و روش یک تحقیق توصیفی-تحلیلی است که در پی تبیین ابعاد تنش آمیز تغییرات تقسیمات کشوری در قالب تقسیم استان فارس به واحدهای کوچکتر است. در این راستا ابتدا با رویکردی قیاسی، ماهیت و چیستی تقسیمات کشوری و اصلاحات آن و ارتباط آن با منازعات محلی مفهوم بندی و مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس با استفاده از رویکرد استقرایی و کیفی در سطح قلمرو مطالعاتی تحقیق، ابعاد تنش آمیز طرح یاد شده مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. از نظر روش جمع آوری اطلاعات در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای مانند کتب، مقالات، پایگاه‌های خبری و خبرگزاری‌ها استفاده خواهد شد.

محیط شناسی تحقیق

استان فارس حدوداً بین مدارهای ۵۳'۱۴ طول شرقی و ۲۵'۲۹ عرض شمالی در جنوب کشور واقع شده است. این استان با مساحتی در حدود ۱۲۳'۶۰۸ کیلومتر مربع، چهارمین استان پهناور ایران (۴۰۷٪ وسعت کل کشور) و با جمعیتی معادل ۴'۸۵۱'۲۷۴ نفر، بر طبق برآورد جمعیتی سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران، چهارمین استان پرجمعیت کشور به‌شمار می‌رود. به لحاظ موقعیت جغرافیایی استان فارس از شمال به اصفهان و کهگیلویه و بویراحمد، از شرق به استانهای یزد و کرمان، از غرب به استان بوشهر و از جنوب به استان هرمزگان محدود شده است (سازمان نقشه برداری کشور، ۱۳۹۸؛ مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). بر اساس تقسیمات کشوری سال ۱۴۰۲، استان فارس به ۳۷ شهرستان، ۹۷ بخش، ۲۲۰ دهستان و ۱۲۷ شهر تقسیم شده است (دفتر تقسیمات کشوری، ۱۴۰۲).

مرکز استان فارس، کلان شهر شیراز است که پرجمعیت‌ترین شهر استان و پنجمین شهر پرجمعیت کشور محسوب می‌شود. پس از شیراز به ترتیب مروودشت، جهرم و فسا پرجمعیت‌ترین شهرهای استان هستند و بیشتر از ۱۰۰ هزار نفر جمعیت دارند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). به سبب وسعت زیاد استان، فاصله بین جنوبی ترین شهر استان (اهل در شهرستان لامرد) با شیراز بیش از ۴۱۳ کیلومتر است و مسافت بین مرکز استان با شمالی ترین شهر آن (ایزدخواست) به حدود ۳۲۰ کیلومتر می‌رسد. همچنین مسافت شمالی ترین شهر استان (ایزدخواست) با جنوبی ترین شهر آن (اهل) حدود ۷۳۰ کیلومتر است (مهندسین مشاور ماب، ۱۳۸۴: ۵).

شکل شماره ۲: نقشه تقسیمات کشوری استان فارس در سال ۱۴۰۰

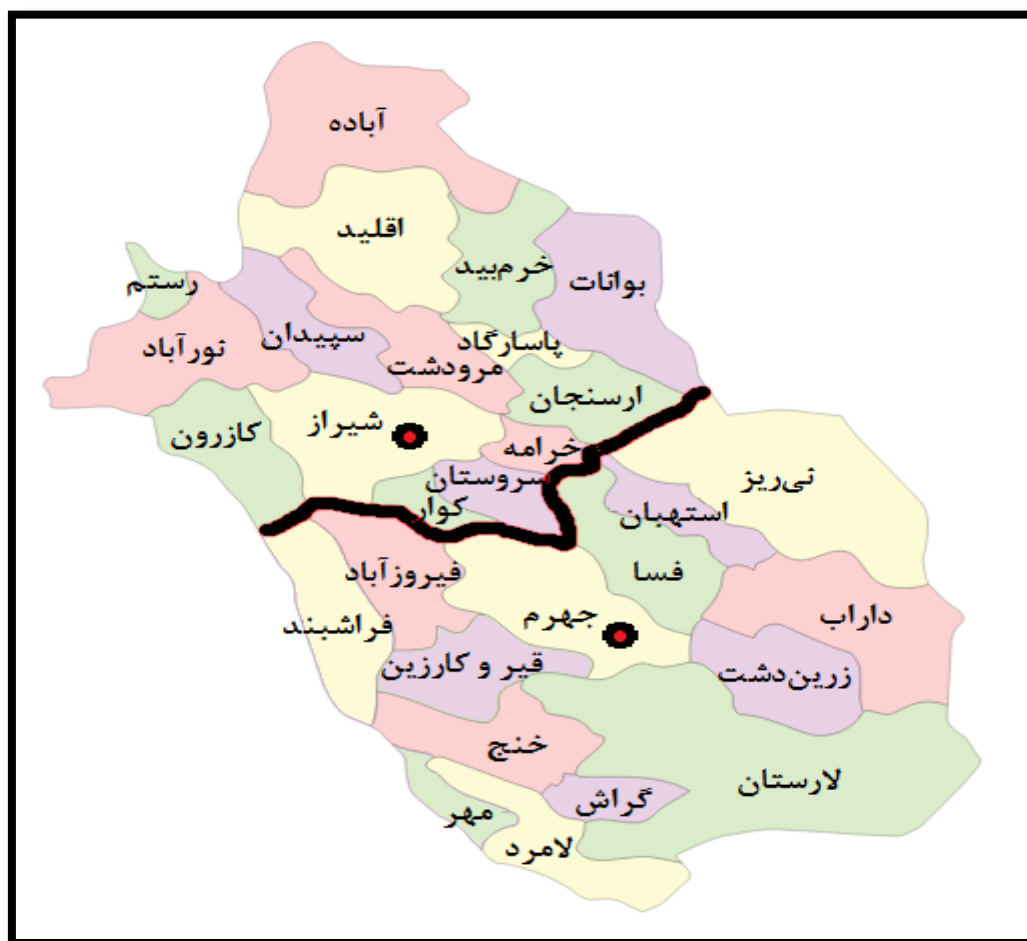
بحث و ارائه یافته‌ها

براساس قانون، تشکیل استان جدید در حوزه اختیارات وزارت کشور و دولت می‌باشد. در قانون تقسیمات کشوری آمده است: «وزارت کشور بنا به ضرورت می‌تواند با تصویب هیئت وزیران با ایجاد، انتزاع و الحاق روستاها، بخش‌ها یا شهرستان‌های مجاور، استان‌ها را تعدیل یا تشکیل نماید» (قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری، ۱۳۶۲). همچنین بر اساس ماده ۹ قانون تقسیمات کشوری استان جدید باید حداقل یک میلیون نفر جمعیت داشته باشد.

مهمترین طرح‌های پیشنهادی تشکیل استان جدید در سطح استان فارس به شرح ذیل می‌باشد:

استان فارس جنوبی:

این طرح بر مبنای تقسیم استان فارس بر اساس خط جدا کننده افقی از غرب به شرق استان و تقسیم آن به دو نیمه شمالی و جنوبی است. بر این اساس استان فارس جنوبی متشکل از شهرستان‌های چهارم، نی ریز، داراب، فسا، قیر و کارزین، فیروز آباد، فراشبند، زرین دشت، لارستان، گراش، خنج، اوز، نی ریز، بختگان، استهبان، لامرد و مهر می‌باشد. در برخی منابع شهرستان‌های فیروز آباد و فراشبند در چارچوب استان فارس شمالی ذکر شده‌اند (شکور و دیگران، ۱۳۹۳: ۱۰).

شکل شماره ۳: نقشه تقسیم استان فارس به دو استان شمالی و جنوبی

بر مبنای طرح فوق شهرهای شاخص در محدوده استان فارس جنوبی واقع می‌شوند که رقابت برای مرکزیت استان جدید به مهمترین مساله منازعه آمیز تبدیل خواهد شد. رقابت‌های تنش آمیز برای ایفای نقش مرکزیت استان جدید، در میان شهرستان‌های ارتقاء یافته به فرمانداری ویژه از شدت بیشتری برخوردار است. در حال حاضر در نیمه جنوبی استان پنج شهرستان چهارم، فسا، لارستان، داراب و کازرون به فرمانداری ویژه ارتقا یافته‌اند. هر یک از این شهرستان‌ها با تکیه بر ظرفیت‌های تخصصی خود در زمینه‌های مختلف تاریخی، سیاسی، جمعیتی، فرهنگی، اقتصادی و... مدعی بهترین کانون برای مرکزیت استان جدید هستند. بر اساس قانون تقسیمات کشوری مصوب سال ۱۳۶۲، مرکز استان یکی از شهرهای همان استان است که مناسبترین کانون سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، طبیعی و اجتماعی آن استان شناخته می‌شود (قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری، ۱۳۶۲). از این منظر در میان شهرهای موجود، چهارم به دلیل موقعیت جغرافیایی

مناسب و واقع شدن در مرکز جغرافیایی فارس جنوبی، جمعیت بالا، وجود زیرساخت‌های مناسب در حوزه‌های مختلف خدماتی-اداری، ارتباطی، بازرگانی، اقتصادی و... مناسب ترین کانون برای تشکیل استان احتمالی در نیمه جنوبی فارس می‌باشد. در سوم مرداد ۱۴۰۰ نماینده چهارم در مجلس شورای اسلامی (رضایی کوچی) در دیدار با منتخبان شورای اسلامی شهر چهارم با اشاره به ظرفیت‌های شهرستان چهارم تاکید کرد که شورای شهر و شهرداری جدید بایستی شهر را برای توسعه و مرکزیت استان جدید آماده کنند (خبرگزاری شبستان، ۱۴۰۰/۵/۳).

این اظهارات سبب واکنش‌های اعتراض آمیز مختلف از سوی نمایندگان و فعالان سیاسی سایر شهرهای رقیب مواجه شد. در این رابطه فعالین اجتماعی داراب ضمن اعتراض به اظهارات نماینده چهارم، با استناد به مواردی مانند سابقه تاریخی این شهر در قالب دارابگرد، وسعت زیاد و چهارمین شهرستان بزرگ استان و تاکید بر موقعیت ژئوپلیتیکی و ارتباطی ویژه و قرار گرفتن در سه راهی استان‌های فارس، کرمان و هرمزگان مدعی هستند که شهر داراب شرایط مناسب تری را برای ایفای نقش مرکزیت استان جدید در نیمه جنوبی فارس دارد (پایگاه خبری عصر داراب، ۱۴۰۰/۵/۶).

نماینده فسا در مجلس شورای اسلامی (فیروزی) نیز در واکنش با اظهارات نماینده چهارم با بیان اینکه این اظهارات تنش را تبعات امنیتی برای کشور خواهد داشت، گفت: «اگر بنا به تقسیم فارس است، فسا مدنیت، تمدن و موقعیت ممتازتری برای تبدیل شدن به مرکز استان دارد» (پایگاه خبری عصر کار، ۱۴۰۰/۵/۵).

منتخب شورای شهر لار نیز طی یادداشتی به اظهارات نماینده چهارم در مجلس شورای اسلامی واکنش نشان داد. نویسنده این یادداشت با ذکر دلایل تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و... شهر لار را واجد شرایط مناسب تری جهت مرکزیت استان احتمالی در نیمه جنوبی فارس دانسته است. در بخشی از این یادداشت آمده است: «هرگونه تغییری در ساختار تقسیمات کشوری در جنوب فارس؛ به سبب مطالبه قوی مردمی در لارستان و برتری‌های ویژه منطقه ای، بدون در نظر گرفتن منافع و حقوق لارستان محکوم به شکست خواهد بود و به تجربه سالها مطالبه گری در این حوزه و تلاشهای رسمی و غیر رسمی در این باب، قاعدتاً امروز لارستان برای هر سناریوی پیش رو برنامه مشخصی خواهد داشت و از «تقابل ساختاری» تا «تعامل سازنده»، آمادگی‌های لازم را دارد» (مجله خبری میلاد لارستان، ۱۴۰۰/۵/۷).

هرچند تاکنون مباحث مختلفی در زمینه تقسیم استان فارس صورت گرفته است، اما در سطح قلمروهای سیاسی - اداری مرکزی و یا قلمروهایی که فرصتی برای ایفای نقش مرکزیت استان جدید ندارند، علاقه‌ای به تقسیم استان وجود نداشته و نمایندگان این مناطق عمدتاً بر حفظ پیوستگی استان فارس و یکپارچگی هویتی آن تاکید می‌کنند. در همین راستا نمایندگان شهرستان‌های شیراز و زرکان، نی ریز و استهبان، مرودشت، ارسنجان و پاسارگاد طی موضع گیری‌های جداگانه‌ای مخالفت خود را با تقسیم استان فارس اعلام داشتند. در سطح شهروندان نیز برخی از آنها بر حفظ هویت یکپارچه استان فارس تاکید کرده و هرگونه اقدامی در زمینه تقسیم فارس را تهدیدی بر از بین رفتن هویت تاریخی فارس می‌دانند. یکی از شهروندان در این زمینه می‌نویسد: «با توجه به سوابق تاریخی ایران و استان تمدن ساز فارس با تقسیم این استان مخالفیم. فارس باید یکپارچه بماند، در طول تاریخ هیچگاه مناطق جنوبی از فارس و شیراز جدا نبوده‌اند» (خبرگزاری فارس، ۱۴۰۰/۵/۲۳).

استان فارس غربی:

طرحی که بر اساس آن شهرستان‌های غرب استان فارس جدا و استانی جدید به مرکزیت شهر کازرون تشکیل می‌شود. دلیل پیشنهاد این طرح سابقه شهرستان کازرون بزرگ به محوریت کازرون بوده که به مرور شهرستان‌های لرنشین ممسنی، رستم و کوه چنار از آن جدا شده‌اند. شهرستان‌های پیشنهادی تشکیل دهنده این استان شامل کازرون، فیروزآباد، ممسنی، رستم، فراشبند، قیروکارزین، کوه چنار، و همچنین بخش ارژن شهرستان شیراز هستند.

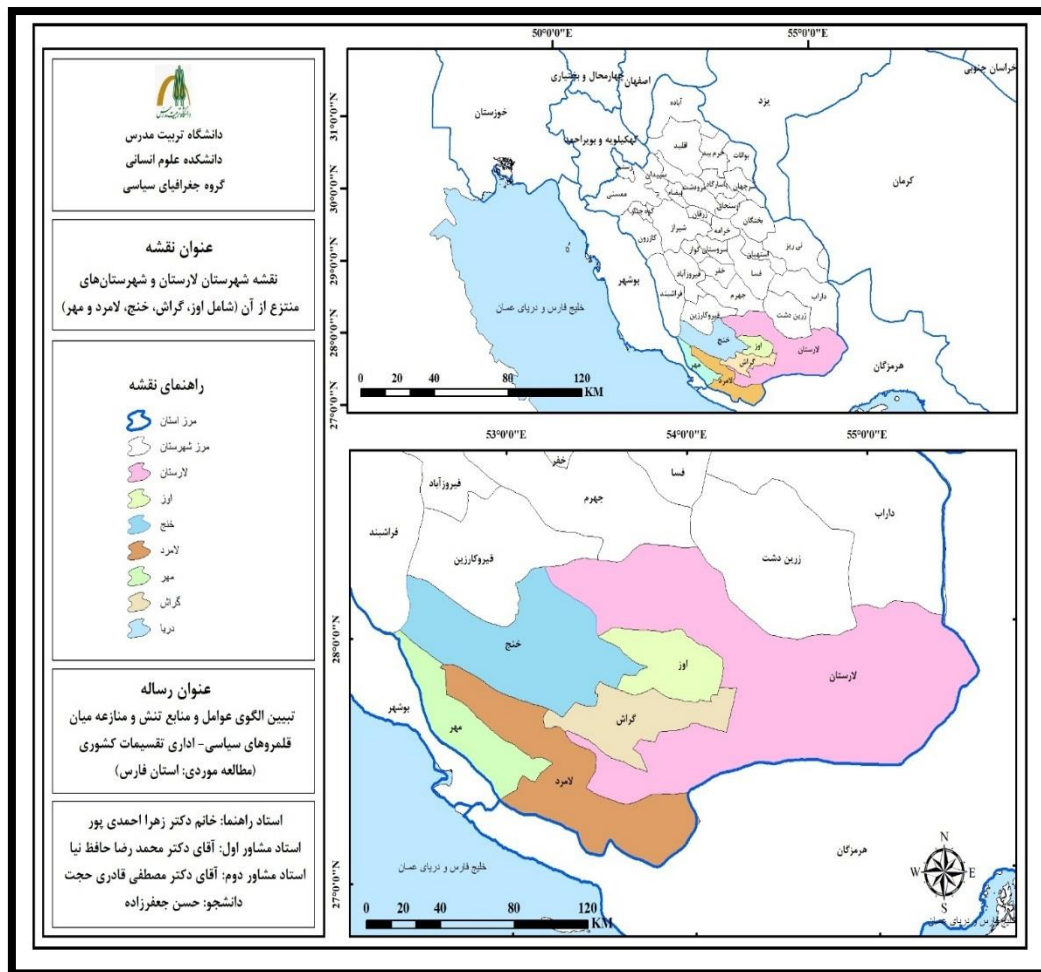
شکل شماره ۴: نقشه محدوده پیشنهادی استان فارس غربی

تشکیل استان احتمالی در غرب فارس نیازمند پیوستن شهرستان‌های منتزع از کازرون از جمله ممسنی، رستم و کوه چنار به آن و همچنین شهرستان‌های بزرگ دیگری مانند فیروزآباد و فراشبند به آن است. شهرستان‌هایی که به دلایل رقابت‌های محلی و همچنین تفاوت‌های قومی و فرهنگی حاضر به نقش آفرینی تحت مرکزیت شهرکازرون نیستند. در همین راستا اظهارات نماینده کازرون در مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۴ مبنی بر ظرفیت کازرون در ایفای نقش مرکزیت استان جدید با واکنش ساکنان شهرستان‌های اطراف مواجه شد. شهرستان ممسنی و رستم که از لحاظ قومی تحت سکونت قوم لر هستند، مخالف هر نوع تقسیماتی با مرکزیت شهرستان کازرون هستند. یکی از شهروندان این منطقه در واکنش به امکان پیوستن شهرستان ممسنی به استان جدید با مرکزیت کازرون می‌گوید: «ممسنی و رستم به هیچ وجه حاضر نیستند جزئی از استان خیالی کازرون باشند. ما راضی نشدیم به کهگیلویه که هم زبان و فامیل هستیم ملحق بشویم. حالا بیاییم به کازرون که هیچ قرابتی با آنها نداریم بشویم یک استان؟» (پایگاه خبری ممسنی و رستم، ۱۳/۷/۱۳۹۴).

از سوی دیگر ساکنان گروه قومی ترک‌های قشقایی که بین چند استان جنوبی کشور پراکنده شده و بیشترین جمعیت آنها در استان فارس ساکن هستند، خواستار تشکیل استان مستقلی متشکل از مردم این قوم هستند. از نظر آنها با توجه جمعیت قابل توجه این قوم در سطح کشور و تمرکز آنها در استان فارس، استحقاق تشکیل واحدی سیاسی - اداری تحت عنوان «استان قشقایی» را دارند. یکی از شهروندان این قوم مطالبه خود را در این زمینه اینگونه بیان می‌کند: «اگر لازم باشد استان فارس را تفکیک کنند، اول حق با ایل قشقایی هست با مرکزیت شهر فیروزآباد و شامل شهرستان‌های کوار، فراشبند، میمند، قیر و کارزین، دشتستان و...» (پایگاه خبری اول فارس، ۱۳۹۸/۷/۳).

استان لارستان:

این طرح بر مبنای تجميع شهرستان‌های جنوبی استان فارس از جمله لارستان، لامرد، خنج، اوز، جویم، گراش و مهر با مرکزیت شهر لار تبدیل می‌باشد. به جز شهرستان نخست، دیگر شهرستان‌های یاد شده در گذشته بخشی از شهرستان بزرگ لارستان بوده و به تدریج با انتزاع از آن به شهرستان ارتقاء یافته‌اند.

شکل شماره ۵: نقشه شهرستان لارستان و شهرستان‌های منتزع از آن

تلاش برای ارتقای شهرستان لارستان به استان همواره خواسته شهروندان مرکزی این شهرستان در شهر لار بوده است. یکی از دلایل مهم مخالفت ساکنان لار با جدایی بخش‌های پیرامونی از شهرستان لارستان در طی سالهای گذشته نیز همین امر بوده است؛ به نحوی که جریان تنش‌ها و منازعات جدایی بخش‌های مختلف لارستان و ارتقاء آنها به شهرستان، شهروندان مرکزی لار جدایی آنها را منوط به تشکیل استان لارستان دانسته‌اند. در همین راستا در جریان اعتراضات به جدایی گراش از لارستان در سال ۱۳۸۸، شهرستان لارستان نیز از سوی وزارت کشور به فرمانداری ویژه ارتقا یافت. در آخرین تلاش‌ها برای استانی شدن این منطقه، در شهریور ۱۳۹۸ نماینده لارستان، گراش و خنج در مجلس شورای اسلامی در نامه‌ای به حسن روحانی رئیس‌جمهوری، خواهان بررسی طرح استان لارستان شامل شماری از شهرستان‌های جنوبی استان فارس با مرکزیت شهر لار گردید. در پاسخ به این درخواست‌ها، وزارت کشور اعلام داشت که هیچگونه برنامه‌ای برای ایجاد استان‌های جدید در کشور ندارد (خبرگزاری فارس، ۱۳۹۸/۶/۲۳).

هرچند بحث‌ها در زمینه تشکیل استان لارستان از دستور کار دستگاه‌های ذیربط خارج شده است، اما در سطح محلی، فعالان سیاسی لاری همچنان پیگیر اجرای این طرح هستند. از نظر آنها کوچک شدن تدریجی لارستان بزرگ و تشکیل شهرستان‌های جدید تنها به ضرر شهرستان مادر بوده و لازم است تا شهرستان‌های جدا شده در قالب یک واحد سیاسی ارتقا یافته جدید بار دیگر تحت تابعیت لارستان بزرگ و با مرکزیت لار قرار گیرند. یکی از شهروندان لاری مطالبات خود را در این زمینه اینگونه بیان می‌کند: «شهرستان لارستان، از قدیم دایما در حال تقسیم شدن و کوچک شدن بوده و هنوز هم هست و ما از ارتقاء بخش‌های اطراف خوشحالیم. جهرم، لنگه، لامرد، مهر، خنج، گراش و اوز بخشی از لارستان بزرگ بوده و نقش فرزندی برای این پدر بزرگ دارند. تصمیم منطقی ارتقاء لار است و بازگشت فرزندان به

ریشه خود. سالهاست مردم لار در انتظار استان شدن هستند و شهرهای اطراف یک به یک ارتقا پیدا کرده‌اند بهتر است عدالت رعایت شود و این پیشرفت متوازن باشد و برای همه» (خبرگزاری فارس، ۱۴۰۰/۵/۲۱).

در مقابل طی سالهای اخیر نشر اخباری مبنی بر طرح تشکیل استان لارستان سبب بروز اعتراضاتی در سطح شهرستان‌های انتزاع یافته از لارستان شده است. تشکیل استان لارستان مستلزم پیوستن شهرستان‌های اطراف آن از جمله لامرد، خنج، گراش، جویم، اوز و مهر می‌باشد. شهرستان‌هایی که طی سالیان نه چندان دور جزئی از شهرستان لارستان بوده و طی تلاش‌هایی گسترده توانسته‌اند با ارتقاء سطح سیاسی، خود را از موقعیت تابع تحت مرکزیت لار خارج نمایند. از اینرو برای آنها مجدداً تحت تابعیت لار قرار گرفتن حتی با حفظ موقعیت سیاسی - اداری فعلی شان در قالب شهرستان در سلسله مراتب تقسیمات کشوری پذیرفتی نیست. در واقع آنها ترجیح می‌دهند تا به جای قرار گرفتن در تابعیت استان لارستان و با مرکزیت لار، در چارچوب استان فارس و با مرکزیت شیراز نقش آفرینی کنند و یا در غیر این صورت تحت نظارت مرکز دیگری به جز شهر لار باشند. یکی از اهالی شهرستان گراش در این زمینه می‌گوید: «ما اهالی شهرستان گراش به هیچ وجه خواهان جدایی از استان فرهنگ دوست فارس نیستیم بلکه افتخار می‌کنیم جز این استان پهناور هستیم...» (پایگاه خبری صدف نیوز، ۱۳۹۲/۷/۲۳).

از سوی دیگر شهری مانند لامرد طی سالیان اخیر پیشرفت‌های گسترده‌ای را در زمینه اقتصادی و صنعتی داشته و با کشف میادین انرژی و راه‌اندازی پالایشگاهها و کارخانجات بزرگ در سطح آن، قطب صنعتی مهمی در جنوب فارس به شمار می‌رود. از اینرو در صورت تشکیل استان جدید در جنوب فارس، لامرد با اتکا به نقش آفرینی اقتصادی مهم خود، خواستار مرکزیت استان جدید خواهد بود و موقعیت تابع تحت نظارت لار را نخواهد پذیرفت. سایر شهرستان‌ها نیز به دلایل رقابت‌های مکانی - هویتی با شهر لار و تجربیات ناخوشایند تاریخی نقش آفرینی در چارچوب استان جدید با مرکزیت لار را نخواهند پذیرفت و تشکیل استان جدید به مرکزیت لار را تهدیدی برای دستاوردهای خود در زمینه انتزاع از شهرستان لارستان و حس استقلال از آن قلمداد می‌کنند. به نظر می‌رسد برای مخالفت با ایجاد استان لارستان با مرکزیت لار، ائتلافی از شهرستان‌های انتزاع یافته از آن شکل گرفته است؛ ائتلافی که همه آنها یک هدف را دنبال می‌کنند و آن استقلال از لارستان با مرکزیت لار حتی با حفظ جایگاه اداری - سیاسی فعلی شان در قالب شهرستان است. بنابراین هدف و منافع مشترک میان شهرستان‌های جدا شده از لارستان مبنی بر حفظ استقلال محلی و همچنین تلاش‌های تاریخی مشترک برای جدایی از لارستان، آنها را در برابر شهرستان مادر با مرکزیت لار متحد نموده است. در این زمینه یکی از اهالی این مناطق می‌گوید: «در طول تاریخ رابطه بین گراش و خنج، اوز، ارد، بیرم، و کلا بیخه جات خوب و حسنه بوده است یعنی هر موقع گراشی‌ها احتیاج به کمک و همکاری داشتند از آنها کمک می‌گرفتند و بالعکس. همیشه یک رابطه ناگسستنی و عاطفی بین ما بوده و خواهد بود، گر چه بعضی از بد خواهان و دشمنان منطقه سعی کردند به هر نحوی شده ایجاد نفاق کرده و به این همدلی و اتحاد ما خدشه وارد کنند و از بین ببرند ولی خوشبختانه تاکنون موفق نشده‌اند و نخواهند شد» (پایگاه خبری هفت برکه، ۱۳۹۲/۵/۲).

هر چند تاکنون طرحی مبنی بر تشکیل استان لارستان به تصویب نرسیده است، اما طرح‌های دیگری مانند طرح ایجاد ادارات کل در لار سبب اعتراضاتی از سوی شهرستان‌های پیرامون آن شده است. در تیرماه سال ۱۳۹۲ اعلام شد که اداره‌های «صنعت، معدن و تجارت» و «جهاد کشاورزی» شهرستان لارستان به ترتیب به «اداره کل صنعت، معدن و تجارت جنوب فارس» و «اداره کل جهاد کشاورزی جنوب فارس» به مرکزیت «شهرستان لارستان و شهر لار» ارتقاء یافته‌اند. بر اساس این طرح اداره‌های مشابه در شهرستان‌های منتزع شده از لار، زیر نظر این ادارات کل قرار می‌گیرند. اعلام این خبر سبب بروز اعتراضات مختلفی در سطح فعالان مدنی، نخبگان و ساکنان محلی شهرستان‌های اطراف لارستان گردید و این طرح را تهدیدی بر استقلال خود تلقی نمودند (پایگاه خبری هفت برکه، ۱۳۹۲/۵/۲). همچنین ساکنان محلی نیز اعتراضات خود را به اشکال مختلف در این زمینه اعلام داشته‌اند. از نظر آنها اینگونه طرح‌ها و اقدامات می‌تواند به عنوان مقدمه‌ای برای طرح‌های بعدی و الحاق مجدد به لارستان تحت عنوان استان جدید تلقی می‌شود.

نتیجه‌گیری

طی سالهای گذشته طرح‌های مختلف جهت تقسیم استان فارس ارائه شده است. هر چند تاکنون همه طرح‌های تقسیم استان فارس از سوی مسئولان دولتی تکذیب شده است، اما نشر اخبار و گزارش‌هایی در خصوص تلاش مسئولان محلی و همچنین تلاش برخی نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای تغییرات تقسیمات کشوری استان سبب بروز کش‌های مختلفی در قالب مخالفت‌ها، اعتراضات و شکل‌گیری مطالبات شده است. در نیمه جنوبی استان رقابت‌های محلی بین مراکز شهرستانی بخصوص شهرستان‌هایی که به فرمانداری ویژه ارتقاء یافته‌اند، مهمترین عامل ایجاد تنش و منازعه در صورت تقسیم استان است. مراکزی که مدعی مرکزیت در استان جدید هستند، تقریباً از وزن ژئوپلیتیکی برابری برخوردار بوده و هیچیک از آنها حاضر نیستند تا تحت تابعیت قلمروهای دیگر قرار گیرند. به عبارت دیگر

برای بسیاری از شهرستانهای استان تحت نظارت و تابعیت شهر شیراز قرار داشتن مقبول تر از این است که تحت نظارت و تابعیت شهرهای رقیب و هم رده خود قرار گیرند. در نیمه شمالی استان به سبب نقش مسلط شهر شیراز در طی سده‌های تاریخی، ادعایی برای ایفای نقش مرکزیت وجود ندارد، اما در نیمه جنوبی استان هریک از شهرهای شاخص با اتکا بر ظرفیت‌ها و پتانسل‌های خود در زمینه‌های مختلف جغرافیایی، جمعیتی، تاریخی، فرهنگی، اقتصادی، اداری و ارتباطی خواستار ایفای نقش مرکزیت استان جدید احتمالی هستند. در جنوب استان، شهرستان لارستان و مرکز آن یعنی شهر لار در صدد هستند تا حوزه نفوذ خود را بر قلمروهای سیاسی-اداری منتزع از آن در چارچوب ایجاد استانی جدید گسترش دهند. این در حالی است که شهرستان‌های منتزع به سبب رقابت‌های محلی و اختلافات تاریخی با هرگونه تقسیماتی که طبق آن در حوزه نظارت لارستان و شهر لار قرار گیرند، مخالفت می‌کنند. از اینرو طرح تشکیل استان لارستان طی سالهای اخیر سبب بروز اعتراضات مختلفی از سوی مسئولان و شهروندان شهرستان‌های منتزع از لارستان شده است.

افزون بر موارد یاد شده، در صورت تقسیم استان، تفاوت‌های قومی و فرهنگی میان قلمروهای سیاسی-اداری استان از دیگر عواملی است که می‌تواند به منبع مهم تنش و منازعه تبدیل شود. در حال حاضر هویت‌های قومی و فرهنگی مختلف در پهنه فضایی استان، تحت هویت فراگیر استان فارس و همچنین به دلیل برقراری ارتباطات فضایی، اقتصادی و اجتماعی با شهر شیراز به عنوان مرکز استان، به نوعی در حال همزیستی مسالمت آمیز هستند. از اینرو هویت فراگیر استان فارس با مرکزیت شیراز از اصطکاک و برخورد آنها با وجود اختلافات قومی و فرهنگی بنیادین میان آنها جلوگیری نموده است. اما در صورت تقسیم استان و با از بین رفتن هویت یکپارچه استان فارس (مشمول بر همه گروهها و اقوام)، تفاوت‌های قومی و فرهنگی در سطح واحدهای جدید تقسیماتی می‌تواند فعال شده و به منبع مهم منازعه و مناقشه میان گروههای قومی تبدیل شود. در این میان قلمروهای سیاسی-اداری مناطق لر نشین و ترک نشین قشقایی (به خصوص در شهرستان‌های ممسنی، کازرون و فیروزآباد) که تقریباً در مجاورت هم زندگی می‌کنند، می‌تواند به کانون درگیری‌ها و منازعات قومی و فرهنگی تبدیل شود. همچنین تقسیم استان می‌تواند واگرایی واحدهای ناراضی پیرامونی را به سمت استان‌های مجاور تقویت نماید.

منابع

- احمدی پور، زهرا و جعفرزاده، حسن. (۱۴۰۳). بررسی و تبیین عوامل و منابع تنش و منازعه میان واحدهای تقسیمات کشوری (مطالعه موردی: استان فارس). پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، ۹(۱)، ۶۹-۹۲.
- احمدی پور، زهرا و جعفرزاده، حسن. (۱۴۰۳). رتبه بندی و پهنه بندی عوامل موثر بر وقوع تنش‌ها و منازعات میان قلمروهای سیاسی - اداری تقسیمات کشوری (مطالعه موردی: استان فارس). فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۵(۷۷)، ۷۱-۱۰۲.
- احمدی پور، زهرا، قنبری، قاسم و عاملی، عاطفه. (۱۳۸۸). تحلیل عوامل مؤثر بر ارتقاء سطوح تقسیمات کشوری مطالعه موردی: شهرستانهای استان فارس. فصلنامه بین المللی ژئوپلیتیک، ۵(۱۴)، ۲۹-۴۷.
- اخباری، محمد و بدالهی، محسن. (۱۳۸۴). فرایند تصمیم‌گیری تقسیم استان خراسان و اثرات سیاسی - اجتماعی آن. فصلنامه بین المللی ژئوپلیتیک، ۱(۲)، ۲۷-۵۰.
- دفتر تقسیمات کشوری (۱۴۰۲)، نقشه و جدول تقسیمات کشوری. تهران: وزارت کشور.
- سازمان نقشه برداری کشور (۱۳۸۸)، اطلس نقشه و اطلاعات مکانی (استان فارس)، تهران: سازمان نقشه برداری کشور.
- شکور، علی، زنگی آبادی، علی، کریمی قطب آبادی، فضل اله. (۱۳۹۳). ضرورت‌ها و دلایل تقسیمات استانی در ایران با رویکرد منطقه‌ای (مطالعه موردی: استان فارس). فصلنامه علمی برنامه ریزی منطقه ای، ۴(شماره ۱۵)، ۱-۱۲.
- قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری (۱۳۶۲)، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- متقی، افشین، نامدازاده، مسلم. (۱۳۹۹). نسبت هویت مکان با کنش‌های تقسیمات سیاسی در فضا (مطالعه موردی: شهرستان کازرون). فصلنامه علمی برنامه ریزی منطقه ای، ۱۰(۳۷)، ۷۷-۹۰.
- محمدی، حمید رضا و اقتدار نژاد، محمد. (۱۳۹۳). تبیین نسبت و همبستگی توسعه و امنیت عمومی در چارچوب تقسیمات کشوری ایران مطالعه موردی: شکل‌گیری استان قزوین. پژوهشهای جغرافیای انسانی، ۴۶(۲)، ۳۹۹-۴۱۴.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵)، سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵.
- مهندسین مشاور ماب (۱۳۸۴)، برنامه آمایش استان فارس، جلد اول، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس.
- Bächler, Günter (2004), Conflict Transformation through State Reform, Berghof Research Center for Constructive Conflict Management.

- Bazzi, Samuel and Matthew Gudgeon(2016), Local Government Proliferation, Diversity and Conflict, Studies of Conflict Project (ESOC) Working Papers 5, Empirical Studies of Conflict Project.
- Ferrazzi, Gabriele,(2007),international experiences in territorial reform- implications for Indonesia, USAID Democratic Reform Support Program (DRSP) for the Management Group on Territorial Reform.
- Kyed, H. M. & Engberg-Pedersen, L. (2008) Local governance in fragile states, DIIS Policy Brief: Fragile Situations, Danish Institute for International Studies: Copenhagen .
- Suraji, Suraji(2018), Administrative Region Proliferation and a Conflict of Interests on Public Bureaucracy Distribution in Indonesia, Annual International Conference of Business and Public Administration.
- Swianiewicz, Paweł (2010),Territorial Fragmentation As a Problem, Consolidation As a Solution?,by the Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute-Budapest.

خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری:

- پایگاه خبری اول فارس، ۱۳۹۸/۷/۳، ضرورت تقسیم و ایجاد استانی در جنوب فارس: [www. avalpars. ir](http://www.avalpars.ir)
- پایگاه خبری آفتاب لارستان، ۱۳۹۷/۱۰/۱۴، اعتراض در نماز جمعه لار: پیش از ارتقای لارستان، هیچ بخشی شهرستان نشود: [/https://www. aftablarestan. ir](https://www.aftablarestan.ir)
- پایگاه خبری آفتاب لارستان، ۱۳۹۸/۷/۶، بررسی موانع تشکیل «استان فارس جنوبی»: [https://www. aftablarestan. ir](https://www.aftablarestan.ir)
- پایگاه خبری صدف نیوز، ۱۳۹۲/۷/۲۳، لارستان به استان هرمزگان ملحق شود: [http://www. sadafnews. ir/?p=295](http://www.sadafnews.ir/?p=295)
- پایگاه خبری عصر داراب، ۱۴۰۰/۵/۶، عکس‌العمل فعالین اجتماعی داراب بزرگ در خصوص اظهارات نماینده چهارم در مجلس: [https://www. asredarab. com](https://www.asredarab.com)
- پایگاه خبری عصر کار، ۱۴۰۰/۵/۵، تقسیم استان فارس با اظهارات عجیب نماینده چهارم و واکنش نماینده فسا: [https://www. asrkar. ir/2021/07/27](https://www.asrkar.ir/2021/07/27)
- پایگاه خبری ممسنی و رستم، ۱۳۹۴/۷/۱۳، کازرون پتانسیل مرکز استان شدن را دارد: [www. noorabad. com/fa/news/1708](http://www.noorabad.com/fa/news/1708)
- پایگاه خبری هفت برکه، ۱۳۹۲/۵/۲، یادداشت: لامردی‌ها هوشیار باشند/ گراشی‌ها به دیوان شکایت کنند: [http://www. gerishna. com/archives/17147](http://www.gerishna.com/archives/17147)
- خبرگزاری شبستان، ۱۴۰۰/۵/۳، سرانه شهرداری چهارم با سرانه کشوری برابر شود: [https://www. shabestan. ir/detail/News/1078676](https://www.shabestan.ir/detail/News/1078676)
- خبرگزاری فارس، ۱۴۰۰/۵/۲۳، مخالفت با طرح پیشنهادی تقسیم استان فارس: [www. farsnews. ir/my/c/87055](http://www.farsnews.ir/my/c/87055)
- خبرگزاری فارس، ۱۳۹۸/۶/۲۳، جعفرپور: لار مرکز استان شود/ جلالی: دروغ است: [www. farsnews. ir/fars/news/13980623000698](http://www.farsnews.ir/fars/news/13980623000698)
- مجله خبری میلاد لارستان، ۱۴۰۰/۵/۷، واکنش منتخب شورای شهر لار به سخنان نماینده چهارم: [https://www. mldl. ir/?p=118143](https://www.mldl.ir/?p=118143)